

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Deo nihil aliud esse rationem volendi præter suam bonitatem, verior
sententia est. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

hujus realis causa esse non potest. Deinde nec aliqua creatura, quia nulla mouet Dei voluntatem gratia sui, sed tanquam medium ei comparatur : Deus enim gratia suae ipsius bonitatis omnia creata amare dicitur: ergo nulla est causa finalis secundum deum diuinae voluntatis. Hinc colligit S. Thom. deum velle hoc esse propter hoc, non tamen velle hoc, quia pro positiones verissimae sunt, & inferius exactius explicandae.

Diffenſio tamen eſt inter Doctores, an ſalem,
noſtro modo intelligendi, ratio aliqua volens
per modum finis poſſit assignari, propter quam
vultus dicitur aliquid velle, arque vnum velle, quia
vult aliud: & non tantum velle, vnum eſſe propter
aliud. Sunt autem diuiſi auctores in tres opi-
niones, quarum duas in hoc cap. recenſebo ter-
tiam vero, quæ probabilior eſt, in ſequenti.

Prima est Caietani in hoc articulo, qui, vt ex-
planet hanc difficultatem, & mentem S. Thom.
exponat, distinguit quatuor propositiones, prima
est, *Hoc est propter illud*. Secunda, *Deus vult, hoc esse pro-*
pter illud. Tertia, *est volitum à Deo, quia illud voluit esse*.
Quarta, *Hoc vult Deus, quia vult illud*. Primam, &
secundam propositionem ait esse concedendas,
& vt inferius constabit, vtraque caret omni con-
trouerfia. Tertiam asserit esse etiam conceden-
dam secundum mentem S. Thomae: quartam vero
omnino negandam. Ex quo inferi dari quidem
rationem diuinæ voluntatis passivæ acceptæ, non
tamen actiue, hoc est, dari rationem inter ipsa ob-
iecta creata, propter quam fit verum dicere, ali-
quid esse volitum, non tamè dari rationem, propter
quam dicatur Deus aliquid velle. Hæc omnia
nullo modo probat Caietanus, nec video, quo
pacto defendi possit id, quod ultimo loco docuit:
nam si tertia propositio conceditur, & assignati
potest ratio diuinæ voluntatis passivæ cur no-
quarta erit concedenda, & assignanda ratio diu-
inæ voluntatis actiue: idem enim omnino est rem
aliquam esse volitam à Deo propter aliam, &
Deum velle rem aliquam propter aliam: sicut
est rem aliquam intelligi à me propter aliam,
& me illam intelligere propter aliam: vox enim
passiva eundem omnino sensum reddit, quam fac-
ti activa.

Secunda opinio est, dari quidem rationem voluntatis Dei, non solum ipsam diuinam, bonitatem, sed etiam inter obiecta creata, vnum esse causam volendi aliud: itaque concedunt Doctores huius sententiae, Deum velle vnum obiectum creatum propter aliud, & velle vnum, quia vult aliud, & non tantum velle, vnum esse propter aliud: ista videntur docuisse Durand. in 1. d. 41. q. 2. n. 5. An. Cordub. q. 56. opinio 5. p. 2. ad 2. dub. & sequuntur multi recentiores Thomistae, putantesque esse sententiam 8. The. contr. gent. c. 86. ubi tribus rationibus ex professo probat, dari rationem diuinam voluntatis, non causam. Quocirca 87. incipit dicens, Quamuis autem aliqua ratio diuinæ voluntatis esse possit, non tamen sequitur, quod voluntatis eius sit aliqua causa: nec solum, illo 86. docet, rationem diuinæ voluntatis esse bonitatem ipsius, sed etiam inter obiecta creata rationem assignat: inquit enim, bonum vniuersi esse rationem ob quam Deus velit bonum creatum singulare: aliquam quoque rationem creatam diuinæ voluntatis assignat.

ARTIC. V.

CAPVT II.

Deo nihil aliud esse rationem volendi præter suam bonitatem verior sententia est.

E Go vero non tantum viorem puto tertiam
sententiam, fed eam ex S. Thome, dilucide mihi
videor colligere, quæ talis est: tametsi Deus velit
vnam rem creatam esse propter aliam, non tamen
vult vnam propter aliam, sed omnia creata vult
propter suam bonitatem: quare inter obiecta crea-
ta nullum est Deo ratio volendi aliud, sed sola sua
bonitas est ratio per modum finis volendi reliqua.
Hanc opinionem tradidit Alex. 1. p. 2. q. 28 m. 3. a. 3. &
q. 35. m. 3. cum ait voluntati Dei nullâ esse ratio-
nem, si ratio intelligatur aliqualis finis extra: ubi
intra ipsum Deum concedit finem, seu rationem,
scilicet suam bonitatem, non tamen extra: id quod
intelligendum est de fine, non secundum veram
rationem causæ, sed quatenus concipitur, vt ratio
volendi, per modum finis: & in hunc sensum ne-
gaui tibi, non tantum dari causam, sed etiam ratio-
nem, si ratio intelligatur aliqualis finis extra. Idem
docuerunt Henricus quodlib. 4. q. 9. lit. O & Gabriel in Henrici,
1. d. 14. q. 1. a. 2. post tertiam conclusionem, Diedo de con- Gabriel,
cor. lib. a. vi. & predest. 1. p. cap. 4. ad 4. & inclinât Fernan. Diedo,
1. contra gentes. cap. 86 & 87. Fernan.

contra genit. cap. 87. & 87.
Porro ex S. Thoma non obscure probatur. pri- Ea qd
mum, quia supra articuli. 1. ad 3. & articuli. 2. ad 2. ait, 1. Thom.
voluntatem Dei moueri solum à sua bonitate;
certe non intelligit tanquam à causa finali, quæ
vere fit causa, hoc enim genus causæ in vniuersum
negant S. Doctores in hoc art. 5. intelligit ergo à
nullo alio moueri, quam à sua bonitate, tanquam
ratione volendi: quod si voluntas Dei habere
posset ratio nem volendi, quam suam bonitatem, ab
aliam, quam ab ea moueri diceretur. Deinde post-
quam S. Thom. 1. 2. contra gentes. c. 86. dicit inter obiecta S. Thom.
creata non esse aliquam causam diuinæ voluntatis, 6.
tatis, cap. 87. inquit, Dei bonitatem esse illic cau- Ex eiusd.
sam volendi aliud; ex qua sententia sic arguo. Au- testimonij d.
S. Thom. loquitur de causa finali, quæ re ipsa fit consequenti
causa, & non tantum ratio per modum finis, nostro
modo intelligendi, & hoc pacto, sicut nullum crea-
tum obiectum est Deo causa finalis, ita etiam
nec sua ipsius bonitas esse potest, quia, vt ait in hoc
articulo, cum eodem actu velit suam bonitatem,
& omnia creata, quæ ipsi comparantur tanquam
medianam potest bonitas illius esse vere causa fi-
nalis volendi obiecta creata, atque idcirco in hoc
articulo in vniuersum docuit, non posse Deo esse
aliquam causam finalem secundum rem. Aut loqui-
tur S. Tho. in illis duobus capitibus de causa, solum
nostro modo intelligendi, quæ dicitur ratio,
& hoc modo sequitur id, quod ceteridimus, nempe
Deo nullam esse causam volendi præter suam
bonitatem, alio autem modo loqui non potest:
ergo prædicta sententia plane ex eisdem capi-
bus deducitur, ex quibus aduersari suam confir-
mare contendebant.

Sic igitur loqui debemus, Deus vult cetera
quia propter suam bonitatem. hoc est, quia vult suam
propter bonitatem, in quo non de notatur causa, sed ratio
propter finalis volendi: non tamen licet dicere, Ex ob-
propter iectis creaturis hoc voluit Deus propter illud, id est,
propter hoc voluit, quia voluit, quia vnum non est ratio
propter volendi aliquid: recte tamen dicitur, Ex obiectis crea-
propter tis Deus voluit vnum esse propter aliud. Cum vero
propter S. Tho.

S. Thomas
verissime lo-
quitur, &
congrue.

S. Thomas in hoc articulo negat, Deum velle hoc propter illud, in quo videtur Dei etiam bonitatem includere, ut propter illam non dicantur res volitæ, loquitur de causa volendi secundum rem, & particulam, *Propter*, in hac usurpat significatione. Quando autem 1. contra gentes cap. 86. & 87. ex professio probat, diuinam voluntatem non esse absque ratione, & inter obiecta creata rationem assignat, non loquitur de ratione volendi, nec vltimam ipse concessit inter obiecta creata Deo vultum esse rationem volendi aliud, sed loquitur de ratione, ob quam vnum obiectum dicitur esse propter aliud: unde colligit, Deum non velle res creatas in ordinate, & confuse, sed ordine debito, quo vult vnam esse propter aliam, licet non velit vnam propter aliam.

Fundamentum
propter se
iustitiam.

8.

S. Thomas
ratio volendi
non est ratio
volendi.

Ratione vero confirmatur, & explicatur præcedens sententia, quoniam de diuina voluntate philosophandum est instar humanæ, ut quod voluntati humanæ est ratio volendi, in diuina etiam, nostro modo intelligendi, constituitur, absque fundamento enim alio modo philosopharemur: sed finis solum, & id, quod gratia sui appetibile est, honestum videlicet, aut delectabile, est voluntati humanæ ratio volendi; vile vero, & id, quod habet solum rationem medij, quatenus medium, & vile est, non est ratio volendi: ergo in Deo similiter philosophandum est. Porro autem solū finem esse nobis rationem volendi, manifestum est, finis enim est cuius gratia cetera appetuntur, medium vero, & vile, quia ratione medium, & vile est, non esset rationem volendi, pater, quia si esset, maxime comparatione aliorum mediorum subsequentiū, non est autem ratio volendi alia media, quatenus medium est: primum, quia ut medium est, solum est vile, ut autem vile, solum est appetibile propter finem superiorem, quem respicit, ut vile ad illum. Tum etiam, quia si medium esset alicui gratia cuius aliquid appeteret, esset illi honestum, aut delectabile, omnis enim finis sub hac ratione aut est bonum honestum, aut delectabile: vile enim non habet bonitatem finis, ut constat ex doctrina Doctoris Sancti q. 5. artic. 6. Ad hæc vile, ut vile, non tantum respiceret finem, sed etiam media subsequentiā, ad quorum desiderium moneret, quod est absurdum: constat igitur in nobis rationem volendi solum esse honestum, aut delectabile, quod verum habet rationem finis, & appetibilis gratia sui. Porro autem nullum medium habere rationem finis respectu alterius medij ex doctrina Aristotelis probandum est. 1. 2. q. 1. art. 4. atqui Deo sola sua bonitas comparatur per modum finis, & gratia sui appetibilis, cetera vero omnia creata per modum medij, ergo inter illa vnum non est Deo ratio volendi aliud.

Cum vero dicimus, omnem creaturam comparari Deo tanquam medium, non tantum finem; non est ita intelligendum, ut reuera creatura sit Deo medium ad acquirendum aliquem finem; sed quia voluntas, qua Deus diligit creaturas, supponit secundum rationem voluntatem ipsius Dei circa se ipsum: nec enim vllam diligeret creaturam, nisi prius secundum rationem diligeret seipsum: eatenusque placet creaturæ ipsi Deo, quatenus sunt aliquid ipsius per participationem: quod quidem non obstat, quo minus Deus rationales creaturas diligit amore amicitia, & quodammodo propter ipsas, ut dicemus disp.

34. cap. 2. obstat tamen, quo minus dicatur, vnam creaturam diligere propter aliam, tanquam propter rationem diligendi: sed omnia diligit propter suam ipsius bonitatem, quæ est obiectum primarie volitum ab ipso Deo in omni actu. Quare si proprie loquendum sit, non est dicendum, Deum velle aliquid creatum propter aliud creatum, hoc est, quia velit aliud creatum: sed Deum velle omnia propter suam bonitatem, hoc est, quia vult suam bonitatem: & denique velle vnam rem creatam esse propter aliam: nam & nos, quando ordinate volumus media, quæ serie quadam conducunt ad finem, proprie non dicimus velle vnum propter aliud, videlicet deambulationem propter attenuationem, sed vtrique propter sanitatem, bene tamen facere vnum propter aliud, vel velle vnum esse propter aliud, hoc est deferuire ad consecutionem alterius. Doctrinam hanc, quam obiter hic præmisimus de fine, nempe vnum medium, quatenus medium est, & vile non posse esse finem, & gratia cuius, & ita nullum esse intermedium finem, sed omnem finem esse vltimum in suo ordine, quatenus finis est, probabimus ex professo. 2. q. 1. art. 4.

CAPVT III.

Assignanda esse instantia prioris, & posterioris
in decreto Dei.

Cum Deus singulari sua providentia hæc omnia inferiora disponere, & ordinare velle dicatur, eo quod vni decreuerit esse, aut facere propter aliud, assignare solemus, nostro modo intelligendi, instantia quadam prioris, & posterioris, quibus constituimus Deum volentem, aut decernentem prius vnum, quam aliud: cum tamen reuera simul vno actu omnia videat, atque definat, aut quia homines, qui discurrendo in deliberatione, & consultatione ordinate procedunt, prius tempore vnum, quam aliud decernunt, & instar illorum de Deo philosophamur, aut quia, etiam si simul tempore omnia media nonnunquam homines sibi præstintuant, illa ordinate se habent, atque adeo ordine causæ vnum prius, quam aliud in consultationem venire dicitur. Hunc ordinem prioris, & posterioris nostro modo intelligendi Scholastici omnes, præsertim recentiores, absque controuersia recipiunt. Excipio Gabr. in 3. disp. 2. quæst. unica art. 3. dub. 3. ad tertiam rationem Scoti, qui hæc instantia, & ordinem prioris, & posterioris in diuino decreto negauit, & dixit, omnia simul definita esse. Quare ex tali ordine diuini decreti non constare, an si Adamus non peccaret, Christus veniret, & alia huiusmodi, quæ sub conditione disputari solent, sciri non posse, Gabrieli fauet O Kam 1. d. 9. q. 3. qui hunc ordinem instantium in Deo negat, tamen si ipse loquatur de his tantum, quæ in diuinis processionibus, nostro modo intelligendi, assignari solent.

Porro hæc phrasi communi Scholasticorum vsi sunt Patres assignantes in diuina præscientia, præfinitione vnum prius, quam aliud, quod non duratione, sed ordine, & habitudine quadam rationis intelligendum est. Sic August. pluribus in locis, præsertim tamen in libr. primo ad Simplicianum, q. 2. explicans enim illud ad Rom. 9. *ut secundum electionem propositum Dei maneret, ait: Non tamen electio præcedit iustificationem, sed electionem iustificatio: sicut enim, quod*

Cur instans
distinguit
Scholastici, in
decreto verbi
Dei. Qui ne-
gant illa,
Gaistel.

O Kam
II,

Distinguit
illa Aug.

Primum te-
stimonium.